

Tolerantieklimaat sportverenigingen Noord-Holland Noord

Samenvatting

I&O Research Art.1 Bureau Discriminatiezaken NHN

Maart 2014

“Handen schudden voor de wedstrijd, heldere communicatie met ouders en zorgen voor een ‘ons kent ons-cultuur’ door middel van teambuilding en sociale activiteiten. Dat zijn belangrijke succesfactoren voor een tolerante sportvereniging.”

Art. 1 Noord-Holland-Noord liet het tolerantieklimaat op sportverenigingen in de regio onderzoeken. Met de resultaten van dit onderzoek kunnen gemeenten en sportverenigingen hun tolerantiebeleid beter afstemmen en nader vormgeven. Bijna duizend mensen die bij een sportvereniging betrokken zijn - 108 bestuurders en 863 vrijwilligers en leden van sportverenigingen - gaven hun mening door middel van een online vragenlijst. Daarnaast gaven nog 317 sporters die geen lid zijn van een sportvereniging hun mening. Deze samenvatting bevat de belangrijkste resultaten.

Sportverenigingen voelen brede verantwoordelijkheid

Een sportvereniging is er niet alleen voor de sport. Bijna alle bestuurders (91%) vinden dat een sportvereniging ook verantwoordelijk is voor het bevorderen van positieve omgang van mensen met elkaar. Bijna driekwart is van mening dat de sportclub een rol heeft in de opvoeding van de jeugd. Maar daarbij hebben sportclubs wel wat hulp nodig. Ruim de helft van de sportbesturen vindt dat de gemeente een belangrijke taak heeft in het ondersteunen van sportverenigingen bij het bestrijden en voorkomen van pesten, discriminatie en buitensluiten. Een vijfde van de bestuurders vindt dat zijzelf de deskundigheid ontberen om alle problemen het hoofd te bieden die zich op en rond het veld voordoen. Zeventien procent van de scheidsrechters, trainers en begeleiders geeft aan meer ondersteuning vanuit hun club te wensen in het omgaan met of voorkomen van conflicten. Een vijfde deel van de bestuurders (20%) is van mening dat de club hieraan inderdaad meer zou moeten doen. De trainers, begeleiders en scheidsrechters denken hierbij onder meer aan het bieden van voorlichting en informatie (films, thema-avonden), het instellen van een vertrouwenspersoon en het bieden van coaching aan vrijwilligers. Eén op de vijf sportbesturen is van mening dat de taak van een sportvereniging zich beperkt tot sport alleen.

Clubs werken op lokaal niveau weinig samen

Driekwart van de sportverenigingen werkt wel eens samen met andere partijen op het gebied van tolerantie. Vooral de landelijke sportbond is daarbij een belangrijke partij, maar ook leden die toevallig goed zijn in het omgaan met conflicten worden ingezet. Het komt maar weinig voor dat een sportvereniging samenwerkt met een buurtvereniging of met het lokaal welzijnswerk. Ruim de helft van de sportclubs werkt op dit gebied ook nooit samen met de politie of met de gemeente. Die geringe samenwerking verklaren de meeste besturen uit het feit dat er weinig aan de hand is op hun club. Ook zeggen veel bestuurders dat ze de problemen zelf wel aan kunnen.

Sfeer, veiligheid en respect scoren dikke acht

Hoe beleven leden en bestuurders de tolerantie op hun vereniging?

Over het algemeen zijn zowel leden als bestuurders dik tevreden over de sfeer, de veiligheid en het onderling respect op de clubs: op alle fronten kennen zij hoge rapportcijfers toe; van een 8,2 voor respect tussen leden onderling tot 8,4 voor de veiligheid.

Gemiddeld kennen de leden hun club het mooie rapportcijfer 8 toe voor hun inzet om discrimineren, pesten en buitensluiten tegen te gaan. Bestuurders zelf zijn daarover nog iets positiever: ze geven een 8,2.

De meeste leden durven op de club voor hun mening uit te komen en zij kunnen er zichzelf zijn. Vijf procent van de leden geeft aan hun uiterlijk op de club aan te passen om niet teveel af te wijken.

Andere seksuele gerichtheid is voor weinigen een probleem

Iemand van niet-Nederlandse herkomst zal op de club volgens 84% van de leden daardoor geen problemen ondervinden. Datzelfde geldt volgens 80% van de leden voor een sporter met een andere seksuele gerichtheid. Twee procent van de leden denkt dat een verenigingslid dat homo, transgender of biseksueel is het op de club wel moeilijk heeft. Een zelfde twee procent verwacht dat sporters met een beperking of chronische ziekte problemen ondervindt op de vereniging.

Leden hebben rondom deze onderwerpen vaker geen mening ('weet niet') dan bestuurders. Of dit betekent dat de nagevraagde onderwerpen op de club dus niet spelen, of leden er liever niet over praten of er eenvoudigweg geen mening over hebben, blijft onbekend. Geconcludeerd kan worden dat er geen zicht is op de opvattingen van een groot deel van de leden van sportverenigingen.

Van de bestuurders geeft respectievelijk 83% en 86% aan dat er op de club ruimte is voor verschillende politieke en geloofsopvattingen. Acht procent vindt dat niet. De leden ervaren minder ruimte voor verschillen in politieke en geloofsrichtingen. Zeven procent van de bestuurders vindt dat meisjes en jongens op de vereniging niet gelijkwaardig worden behandeld, 89% vindt van wel.

Eén op de vijf leden ziet maandelijks incidenten op de club

Toch gaat het niet altijd goed. Een vijfde deel van de leden ziet ten minste elke maand ongewenst gedrag op de club. Het gaat dan vooral om roddelen en om het maken van vervelende opmerkingen. Meer bestuurders dan leden nemen regelmatig negatieve gedragingen waar. Vooral schelden en pesten wordt door meer bestuurders dan leden gezien.

Veertien procent van de bestuurders zegt dat het is voorgekomen dat een clublid of vrijwilliger de vereniging heeft verlaten vanwege pesten, discriminatie of buitensluiten.

Niet-leden zien sportclubs als minder tolerant

Aan het onderzoek deden ook ruim driehonderd mensen mee die niet in clubverband sporten. Zij sporten bij een sportschool, in informeel gezelschap of individueel. Zeven procent van hen geeft aan niet bij een vereniging te zijn aangesloten, omdat ze er zich niet thuis voelen.

Zes procent voelt zich er onzeker, drie procent voelt zich 'niet welkom' en vier procent voelt zich er 'sociaal een buitenbeentje'. Niet-leden hebben een minder gunstig beeld van de tolerantie op sportclubs dan leden: vijftien procent van de niet-leden meent dat iemand met een handicap of chronische ziekte extra risico loopt om te worden gepest of buitengesloten bij een sportvereniging. Zestien procent denkt dat het voor homo's, lesbiennes en biseksuelen lastig is bij een sportvereniging.

Drie op de tien leden ervaart ongewenst gedrag aan den lijve

Ongeveer drie op de tien sportleden (of ouders van leden) wordt wel eens slachtoffer van ongewenst gedrag op de club. In de meeste gevallen gaat het om roddelen en vervelende opmerkingen. Ook komt pesten, uitschelden en buitensluiten voor. Slechts één procent van de leden heeft een ervaring met geweld of bedreiging.

De 'dader' van het ongewenst gedrag is in ruim de helft van de gevallen een ander lid van de club. In een kwart van de gevallen is een lid van een andere vereniging de boosdoener, of gaat het om publiek van een andere vereniging (15%). Incidenten vinden vooral plaats tijdens wedstrijden, met name thuis. In een kwart van de gevallen gebeurt het tijdens een uitwedstrijd.

De meeste leden reageren door 'op een rustige manier' iets te zeggen tegen de dader. Vijftien procent loopt uit de situatie weg zonder iets te zeggen en zeven procent gaat er verbaal wat heftiger tegenin.

De impact van de meeste incidenten is bij de meerderheid gering. Slechts twee procent van de leden met een negatieve ervaring heeft er veel last van en vijftien procent een beetje. Bijna de helft van de slachtoffers (46%) praat er nadien met niemand meer over. Leden die er wel over praten, doen dat meestal met de trainer/begeleider of met familie.

Meerderheid scheidsrechters, trainers en begeleiders voelt zich ondersteund

Tweederde van de scheidsrechters, trainers en begeleiders voelt zich voldoende ondersteund vanuit de vereniging in geval van conflicten. Driekwart weet hoe te handelen in geval van pesten, discriminatie of buitensluiten. Ze weten ook bij wie ze in de club hiervoor terecht kunnen.

Leden die ongewenst gedrag in de club meemaken, gaan daarmee in de eerste plaats naar iemand van het verenigingsbestuur of naar een trainer/begeleider. Iets minder dan driekwart zou zich tot een vertrouwenspersoon wenden. Een kleine tien procent van de leden weet niet bij wie in de club ze terecht kunnen in geval van ongewenst gedrag.

Leden hebben weinig zicht op tolerantiebeleid van hun club

Minder dan de helft van de leden (46%) weet hoe hun vereniging omgaat met conflicten en intolerantie.

Tweederde van de leden geeft aan dat de club hen hierbij betreft. Leden zijn niet per se ontevreden over het tolerantiebeleid van hun club, maar ze zijn er veelal eenvoudigweg niet van op de hoogte.

Wat kan er volgens de bestuurders beter?

Bestuurders vinden het soms lastig om positieve feedback te geven aan leden. Ook lukt het niet altijd tijdig te reageren op een incident. Verder geven trainers en begeleiders zelf niet altijd het juiste voorbeeld, vinden zowel bestuurders als leden.

Meer informatie van de club naar de (ouders van) leden is gewenst, zo vinden de leden en bestuurders van Noord-Hollandse sportverenigingen. Ze hebben daar ook ideeën over: dit kan door de reglementen duidelijker voor het voetlicht te brengen en door informatie en themabijeenkomsten over het thema tolerantie te organiseren. Maar ook door de onderlinge bekendheid en saamhorigheid te vergroten is er veel te winnen, zo geven ze aan. Naast het organiseren van veel gezellige activiteiten, kunnen teambuilding en een buddy-systeem hierbij helpen.